

WELKOM IN DE ZWINDUINEN EN -POLDERS IN KNOKKE

www.natuurenbos.be

EUROPESE TOPNATUUR!

Door de overgang van zee, strand, bos en polder is dit een uniek gebied in België en Europa voor heel wat planten en dieren.

Je vindt er Europees beschermde habitats met zeldzame planten zoals de slanke gentiaan, sierlijk vetmuur en parnassia, bijzondere varens waaronder twee soorten addertong. De schrale duingraslanden vormen een geschikt biotoop voor bruin blauwtje en blauwvleugelsprinkhaan.

De Kleyne Vlakte is een belangrijk overwinteringsgebied voor heel wat steltlopers, reigerachtigen, meeuwen en eenden. Door het herstel van de typische duinbiotopen in de Zwinduinen en -polders hopen we dat kleine zilverreiger, kluut, visdiefje, lepelaar, wespindief, boomleeuwrik en blauwborst er een geschikte broedplaats mogen vinden.

kamsalamander

Je kent waarschijnlijk het Zwin wel, maar ken je ook het aanpalende natuurgebied van 222 ha? Samen met grote broer het Zwin vormt het Vlaams Natuurreservaat *De Zwinduinen en -polders* een aaneengesloten natuurkern in de Zwinstreek.

GESCHIEDENIS

Tot het einde van de 19de eeuw was dit duin-, bos- en weidegebied nog in constante ontwikkeling onder invloed van de zee. Het zag eruit als het huidige Zwin, met slikken, schorren en geulen, aan zeezijde afgesloten door een duingordel. De Zwinduinen en -polders kregen hun huidige vorm toen de Internationale Dijk in 1872-1873 werd aangelegd, waardoor het gebied van de zee werd afgesloten.

De mens heeft sindsdien duidelijke sporen nagelaten in dit jonge duingebied. Ook de bosjes zijn niet op natuurlijke wijze ontstaan, maar aangelegd door de mens. Ze werden vooral aangeplant in de jaren 1960 als jachtbosjes. Spontane bebossing kreeg maar hier en daar een kans. De allereerste aanplantingen van dennen (zeeden) dateren al van 1883 in het westen van het gebied.

Tijdens WO I was dit duingebied van groot strategisch belang voor de Duitse bezetter. In 1916 werd gestart met de bouw van Batterij Bremen.

De aanleg van een golfterrein had een grote invloed op het landschap in het noordwesten van het gebied. Vanaf de zomer van 1929 kon er worden gegolfd, tussen de schapen weliswaar want het terrein bleef gewoon verder dienst doen als weide. In 1929-1930 werd een paardenrenbaan aangelegd. De Paardenmarktbeek werd daarbij deels gebetonneerd om te dienen als hindernis. Tot de jaren 1960 werden er jaarlijks internationale jumpings georganiseerd.

Begin jaren 1930 werd in de Kleyne Vlakte een vliegveld van 40 ha aangelegd. Bij de start van WO II kwam het terrein in handen van de Belgische luchtmacht. Na Duitse luchtaanvallen in mei 1940 veroverden de Duitsers enkele dagen later het vliegveld en breidden het in westelijke richting uit tot 150 ha. Tijdens WO II werd er ook een uitgebreid netwerk van betonwegen aangelegd in de duinen.

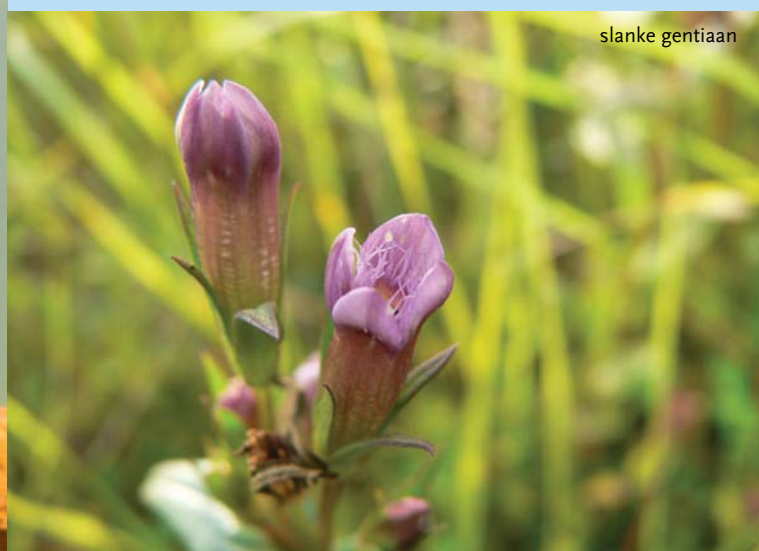

kleine zilverreiger

Velduil, kolgans en blauwe kiekendief zijn belangrijke overwinteraars.

De voormalige zandwinningsputten van Tobruk zijn van belang voor de Europees beschermde kamsalamander en we hopen op een terugkeer van de rugstreepad en de boomkikker.

Sinds de grote herstelwerken zorgen de boswachter en zijn ploeg voor het onderhoud van de herstelde natuur. Ze worden daarbij bijgestaan door koniks, Schotse hooglandrunders, Shetlandpony's, Vlaamse schapen en zelfs echte duingeiten.

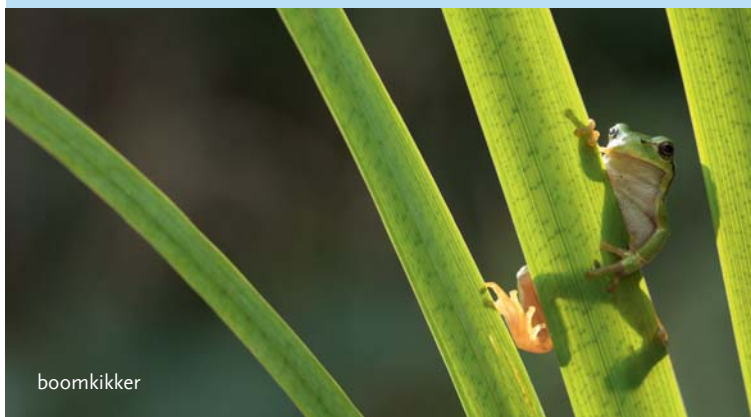

slanke gentiaan

Om het vliegveld in de Kleyne Vlakte en de verdedigingscomplexen in het noorden van de Zwinduinen en -polders te verdedigen, werd in het begin van de jaren 1940 een antitankgracht aangelegd ten westen van het vliegveld, die hier nog steeds zichtbaar is. Ook in het weiland in de Kleyne Vlakte kan je de sporen van de antitankgracht nog zien.

In 2002 werd het gebied aangekocht door de Vlaamse overheid. Na de goedkeuring van het beheerplan onderging het tussen 2004 en 2013 een ware metamorfose dankzij twee Europese projecten.

boomkikker

MEER INFORMATIE

Agentschap voor Natuur en Bos
Jacob van Maerlantgebouw
Koning Albert I-laan 1/2 bus 74, 8200 Brugge (Sint-Michiels)
Tel. 050 24 77 40
wvl.anb@vlaanderen.be - www.natuurenbos.be

bruin blauwtje

Schotse hooglanders

Uitgave: juni 2013
Lay-out: Patrick Van den Bergh
Foto's: cover - Hannah Van Nieuwenhuysse ; boomkikker - Bart Heirweg ; kamsalamander - Vilda / Yves Adams ; bezoekers, bruin blauwtje, kleine zilverreiger, Schotse hooglanders - Misjel Decler ; slanke gentiaan - Marc Leten

Verantwoordelijke uitgever: Dirk Bogaert,
Agentschap voor Natuur en Bos Koning Albert II-laan 20 bus 8, 1000 Brussel

LEGENDE

- NOORDZEE / WATER
- DUINEN
- STRAND
- BOS
- SLIK EN SCHOR
- STRUJEN
- GRASLAND
- BEBOUWD GEBIED
- VRIJ TOEGANKELIJKE ZONE
- HOOFDWEG
- OPENBARE WEGEN
- GROENPLEINPAD
- WIEDAUIPAD
- DIJKPAD
- KEUNEPAD
- RUITERPADEN
- FIETSPADEN
- ZENOPAD
- YOURCENARPAD
- BLINDENPAD
- BEGRAZINGSZONE
- INFO
- PARKING
- UITKIJKPUNT
- START DIGITALE WANDELINGEN
- INGANG
- HORECA

WELKOM

Mascotte Zeno, de kleine zilverreiger, een typische vogelsoort voor de Zwinstreek, verwelkomt iedereen. Dit waardevolle natuurgebied staat open voor alle vormen van (niet-gemotoriseerde) recreatie. Ruiters, wandelaars en fietsers kregen er ge-scheiden paden, zodat ze elkaar niet hinderen. Niet ver van de zee is er een 15 hectare grote struinzone waarin de bezoeker vrij mag rondlopen om de natuur nóg beter te kunnen beleven. Je kunt er ook al eens een flink duin beklimmen, met een uniek zicht op zee als beloning. Op de verharde paden is een volledige rondwandeling met de rolstoel mogelijk. Vanaf twee uitkijpunten heb je een prachtig zicht op het gebied en zijn omgeving. Er is een wandelpad voor blinden dat ook voorzien is van een bronzen maquette waar je de Zwinstreek kan voelen. Alle paden zijn bewegwijzerd, en verspreid in het gebied vind je infopanelen met leuke weetjes over de geschiedenis van het gebied en het natuurbeheer. Het nabijgelegen Zwin Natuurcentrum is vanaf 2015 de onthaalpoort voor het grensoverschrijdende recreatieve aanbod dat ook de Zwinduinen en -polder doorkruist. Je kunt hier vertrekken op de grensoverschrijdende Kustfietsroute of op het grensoverschrijdende wandelnetwerk Zwin.